

Balaton víz nélkül – Tokaj szőlő nélkül? Kiemelt térségi potenciálok és kockázatok a területi tervezésben

Korompai Attila
Budapesti Corvinus Egyetem
Neumann János Egyetem
attila.korompai@uni-corvinus.hu
Funkcionális térségek a területfejlesztésben
2023. január 12. Siófok

1

A kérdés eredete

- Fekete Károly előadása az MRTT 2022. évi vándorgyűlésén:
[Eredmények és kihívások a balatoni területfejlesztésben](#)
- *A szezonális klasszikus problémája*
- *A vízparti és a háttértelepülések kapcsolata*
- *A turizmus dominanciája és válságérzékenysége*
- *A klímaváltozás hatásai*
- *A Balaton érzékenysége a természeti és a társadalmi környezeti hatásokra*
- *A Balaton mint természeti tényező hatása a térségre*

2

A kérdés

*A térség kiemelkedő nemzetgazdasági szerepe
és kulturális értékei,*

helye a nemzeti örökségben:

- *Mennyire kötődik a Balatonhoz?*
- *Hogyan segítheti a problémák megoldását az azokra irányuló helyi fejlesztések támogatása?*
- *Mennyire segítheti a problémák megoldását a térség specializáltságának oldása – azaz mire képes a térség a Balaton nélkül?*
- *Tokaj mint kiemelt térség szembesül-e hasonló problémákkal?*

3

Módszertani megfontolások

- A fejlesztési tervek, stratégiák és más dokumentumok hogyan közelítik a kérdést?
- Az erőforrások adott keretei részletes és komplex elemzést nem tesznek lehetővé, ezért
- Egy szűkebb témakörben végzett vizsgálattal,
- Egy sajátos vetületben célszerű megvizsgálni a helyzetet
- Mivel mindkét térség kulcsproblémája részben a turizmus és a specializáltság sajátosságaival függ össze, ezért
- Az ágazati specializáció és a diverzifikáció, valamint a koncentráció áll a konkrét vizsgálat középpontjában

4

Módszerek

- Fejlesztési stratégiák és programok jövőképeinek és célrendszerének áttekintése
- Adatbázis: KSH és TEIR területi, településszintű adatai
- Adatok: A regisztrált vállalkozások ágazati szerkezete településenként
- Specializáció és koncentráció mérése arányszámok és a Hirschmann-Herfindahl index, valamint annak lokalizációs hányadosa alapján
- A diverzifikáltság mérése a relatív szórás és a Shannon-formula alapján
- Grafikonok és térképek

5

A fejlesztési dokumentumok jövőképei

- Mind a Balaton, mind a Tokaj kiemelt térségre vonatkozó fejlesztési stratégiák tartalmazzák **jövőkép-nyilatkozatot (vision-statement)**, ami különböző formában megjelenik a kapcsolódó fejlesztési dokumentumokban is.
- Ezek **középpontjában a térség turisztikai fejlesztése**, a forgalom növelésére törekvés, és az ehhez kapcsolódó feltételek jellemzése, megteremtése, megőrzése áll.
- Az újabb dokumentumokban megjelennek a gazdasági szerkezet **környezet- és turizmusbarát diverzifikálását lehetővé tevő irányelvek**

6

Kiemelt fejlesztési célok

- Turizmus
  - Vízi
  - Sport
  - Gasztro
  - Kultúra
- Turisztikai infrastruktúra
  - Szálláshelyek
  - Szolgáltatások
  - Desztináció menedzsment
- A turistaszám növelése
- A szezonális mérdéklése
- Közlekedésfejlesztés
  - Külső elérhetőségi hálózatok
  - Belső hálózatok
    - Településközi utak
    - Kerékpárutak
    - Gazdasági utak
    - Települési úthálózat
  - Hálózati infrastruktúra
    - Parkolás
    - Üzemanyagellátás, szervízálózat
    - Szolgáltatások
    - Biztonság, szabályozás
  - Közösségi közlekedés

7

Kiemelt fejlesztési célok

- Brand kialakítása, fejlesztése
- Települési/Térségi Arculati Kézikönyvek (TAK)
- Értékvédelem
- Környezetvédelem
- Minőségi fejlesztés
- Gazdaságélénkítés
- Munkahely-teremtés, -megőrzés
- Helyi értékláncok
- Partnerség
- Kooperáció – koordináció
- Önállóság
- Finanszírozás
- Menedzsment
- Monitoring

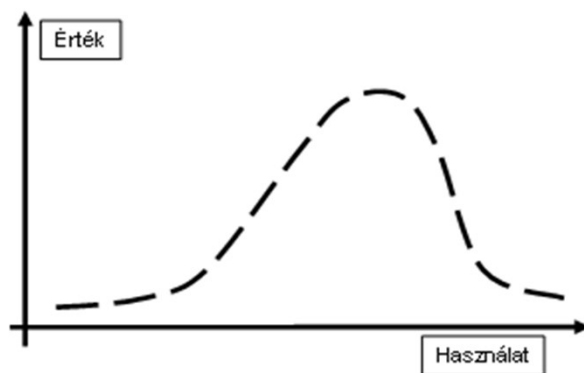
8

Ágazati és területi fejlesztési irányok

		← Területi →	
		Izoláció	Nyitottság
Ágazati ↑ ↓	Specializáció	Életképtelen/Függő monokultúra	Integráció
	Diverzifikáció	Önellátás	Hálózatosság/ Networking

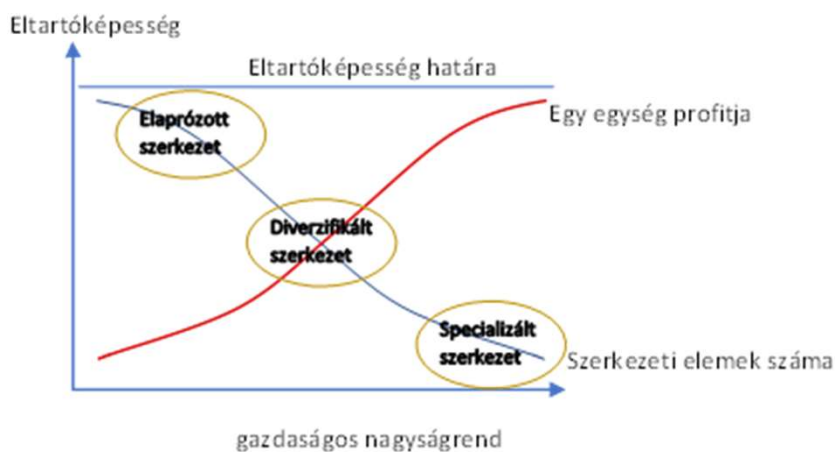
9

Gazdasági tevékenységek érték-volumen görbéje

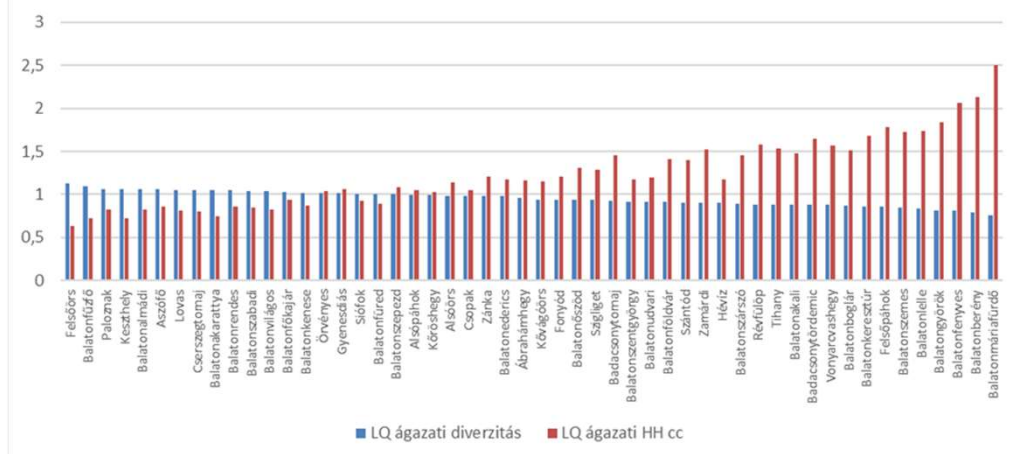
10

Eltartóképesség – nagyságrend- elemszám - diverzifikáltság

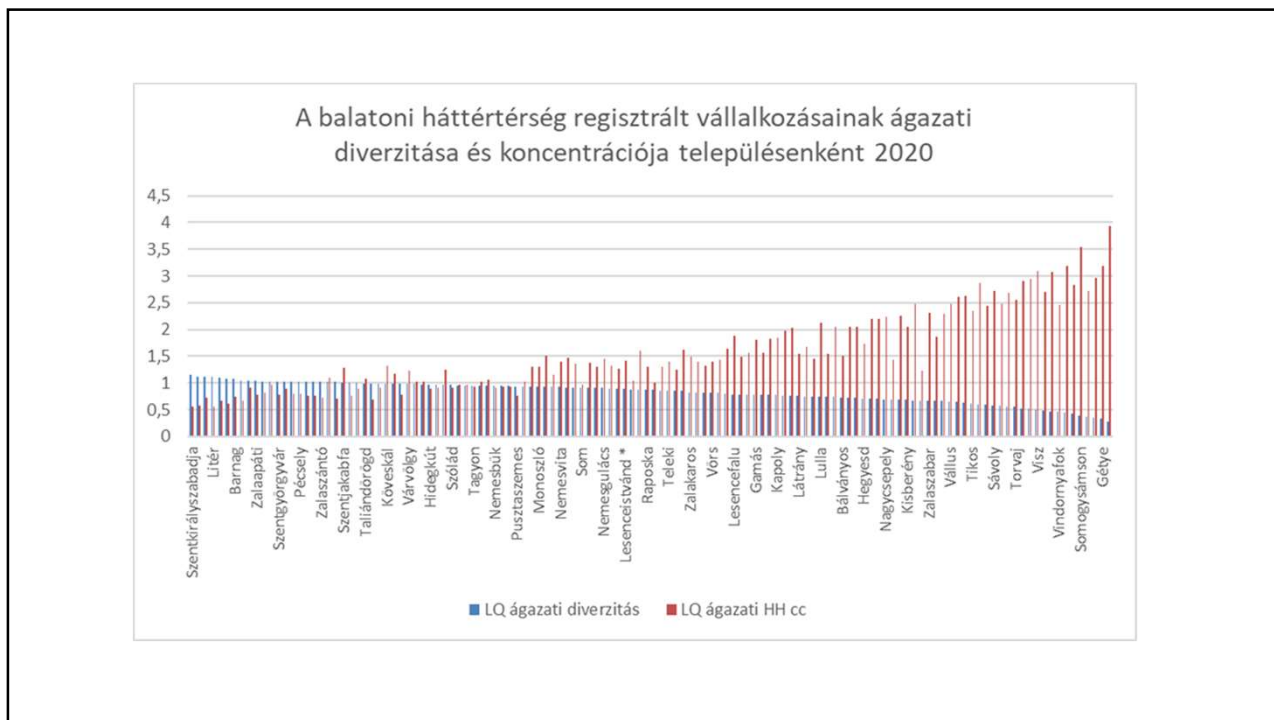

11

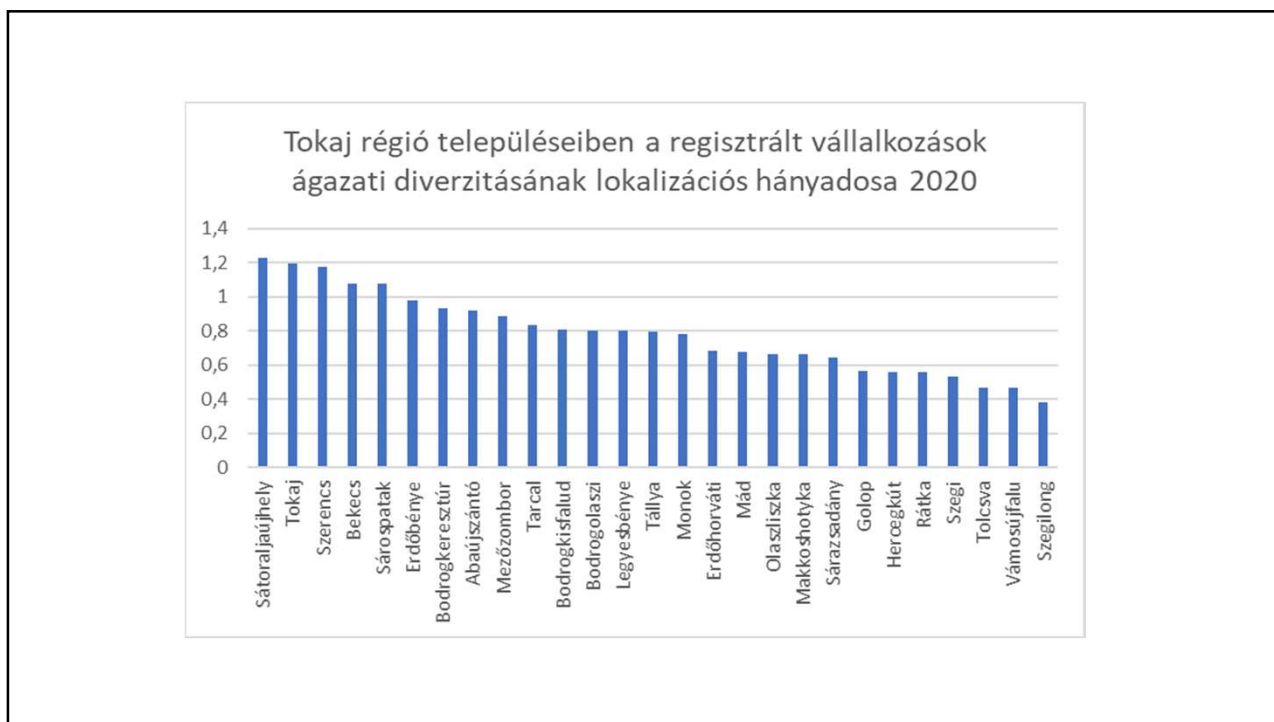
A balatonparti települések regisztrált vállalkozásainak ágazati diverzitása és koncentrációja 2020 (LQ=Lokalizációs hányados)

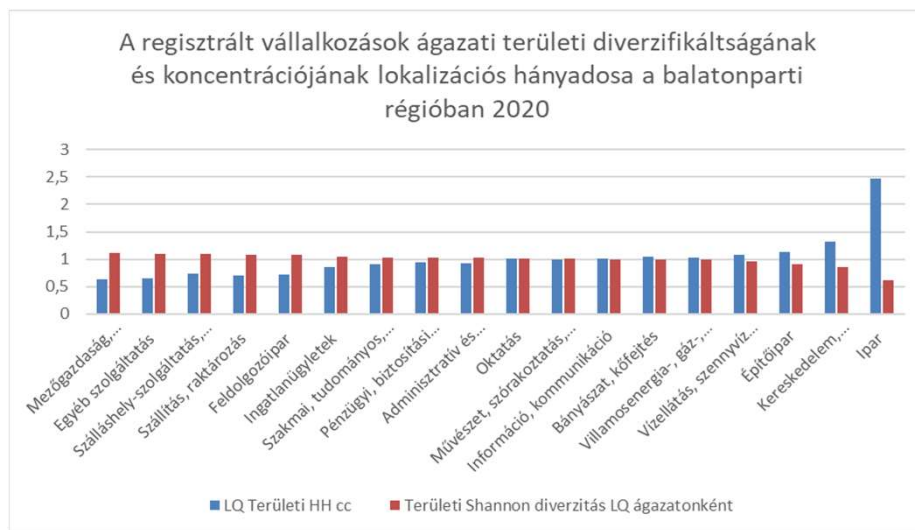
12

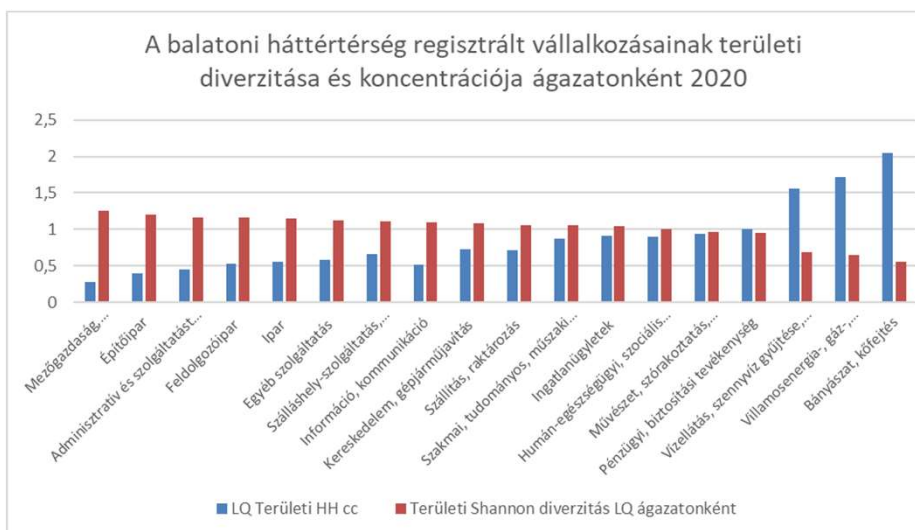
13

14

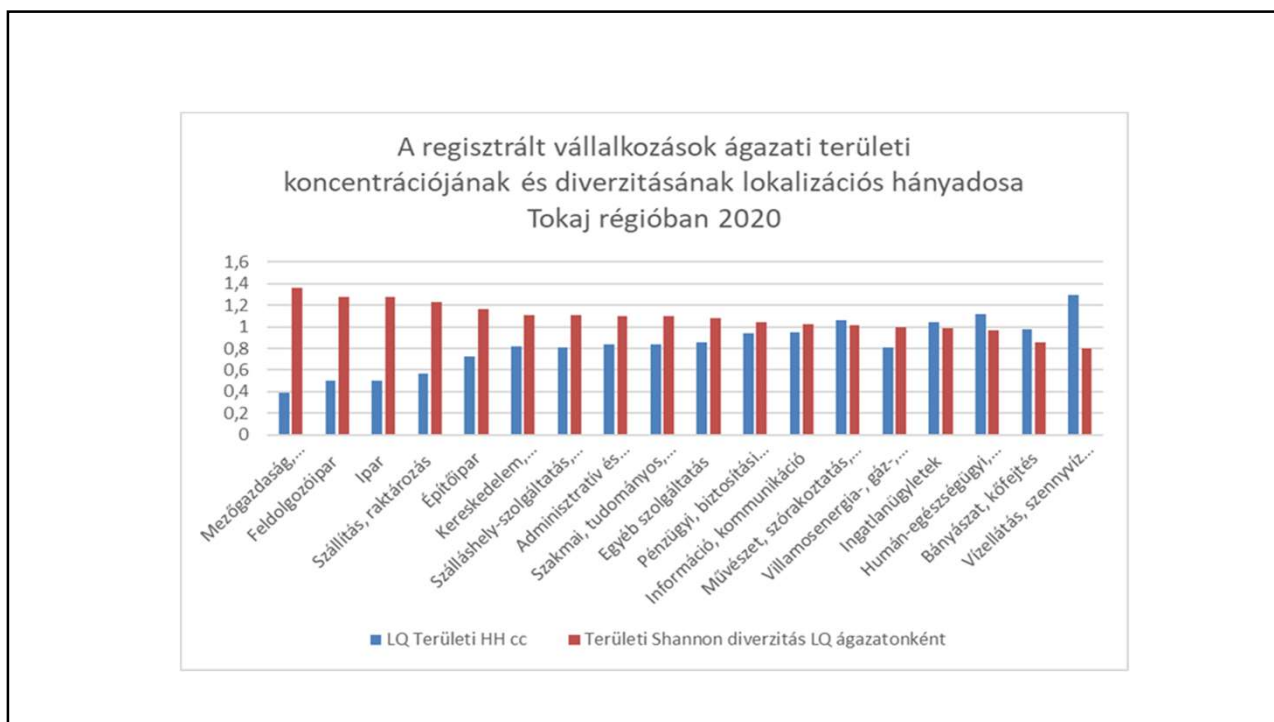

15

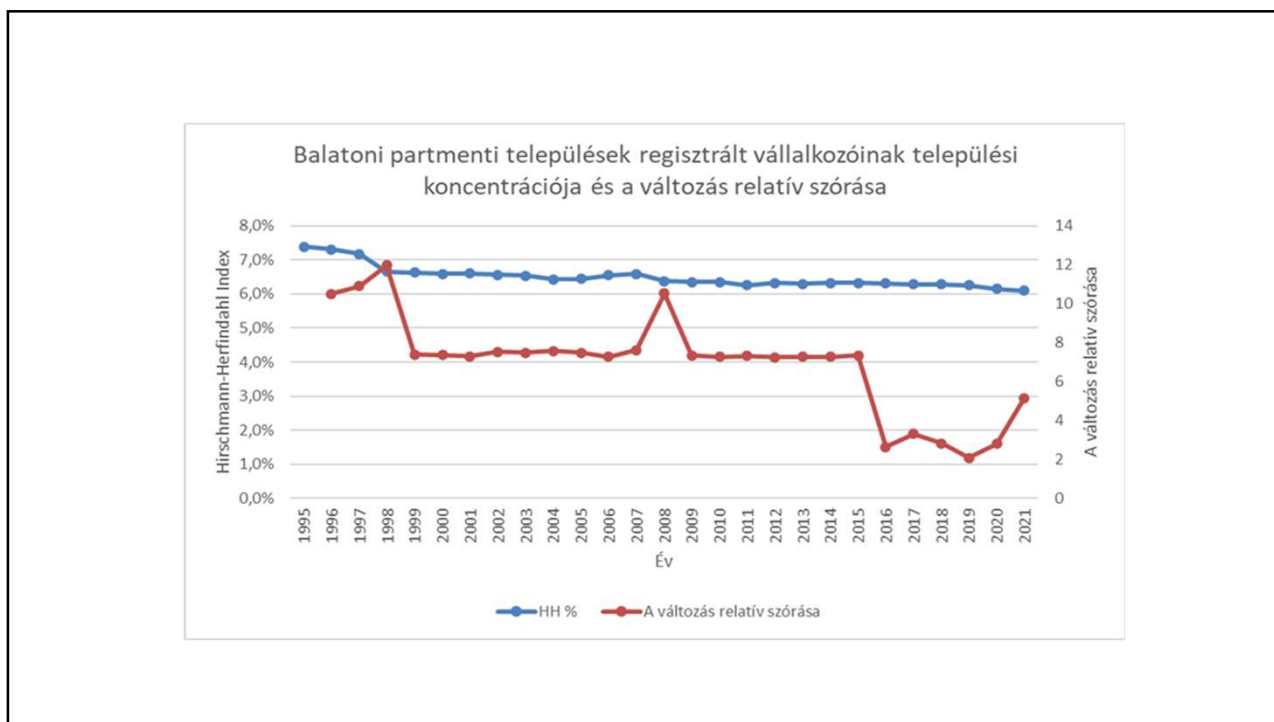

16

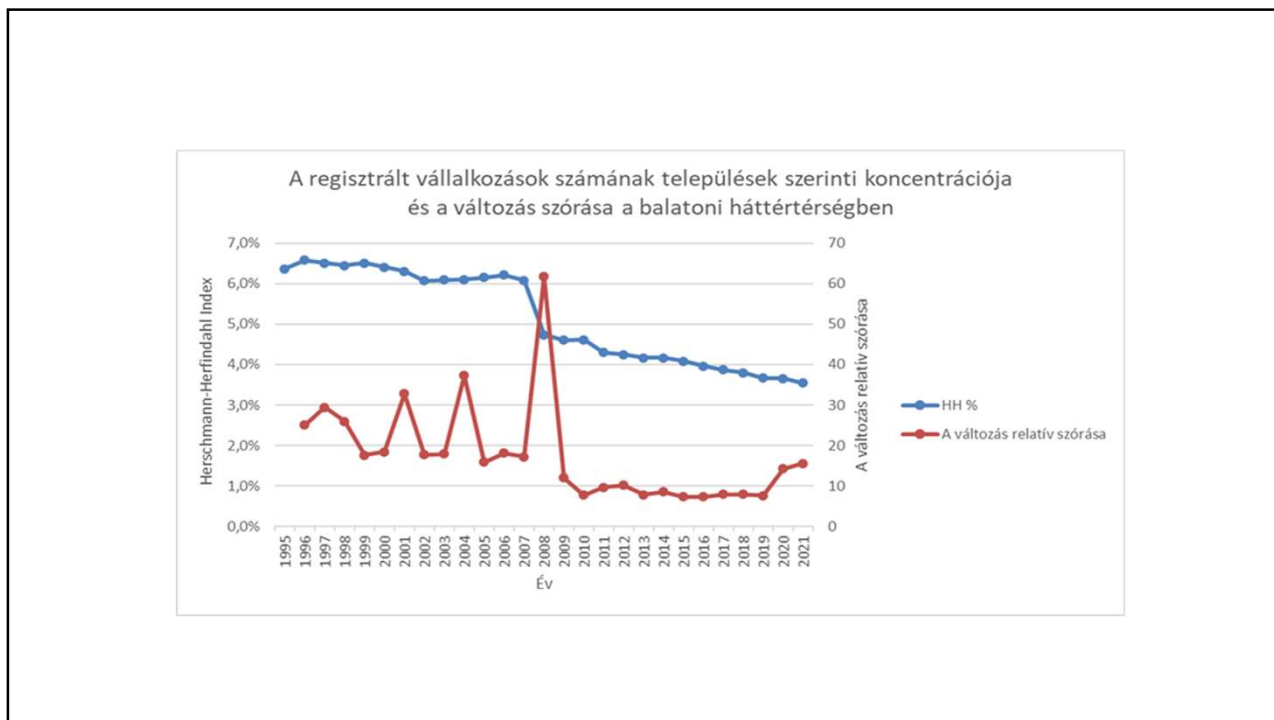

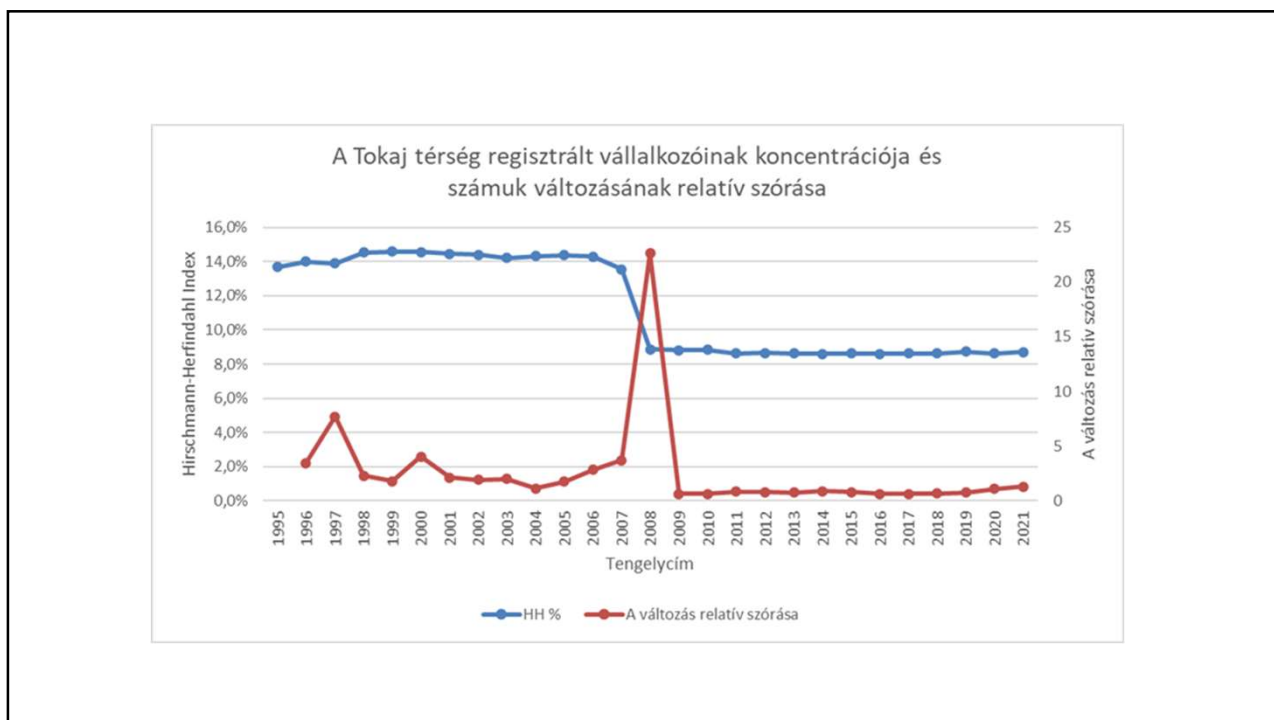
17

18

19

20

A Balaton térség vonzerőinek fő csoportjai

Forrás: Balaton Fejlesztési Tanács

VONZERŐ BESOROLÁS FŐCSOPORT * PARTVISZONYLAT Crosstabulation				
		PARTVISZONYLAT		Total
		Parti és partközeli	Háttérzóna	
VONZERŐ BESOROLÁS FŐCSOPORT	Épített örökség	36,2%	50,9%	42,5%
	Természet, táji környezet	9,2%	13,3%	11,0%
	Szellemi örökség, szellemi termékek	0,0%	0,2%	0,1%
	Művészeti és közösségi aktivitások intézményei, terei, eseményei	19,2%	13,6%	16,8%
	Sport- és szabadidő, utazás, egészség- és életmód tevékenységek intézményei, infrastruktúrája, közösségi terei	13,7%	8,5%	11,5%
	Vendéglátás, gasztronómia	21,6%	13,5%	18,2%
Total		100,0%	100,0%	100,0%

21

MI KÖVETKEZIK A KERESLET ÉS A KÍNÁLAT SOKFÉLELÉSÉGBŐL A TURIZMUSRA ÉPÜLŐ TERÜLETFEJLESZTÉS SZÁMÁRA?

- Az adottság elérhetőségének biztosítása
- A potenciál hasznosítását befolyásoló belső feltételek célorientált fejlesztése – gazdasági fenntarthatóság
- Az adottság megőrzését szolgáló szabályok és működés érvényesítése – környezeti fenntarthatóság
- A versenytárs és a helyettesítő adottságok folyamatos figyelése
- Az adottsággal összefüggő kereslet változásainak folyamatos figyelése
- A potenciált képviselő adottságok valamennyi elemének (pl. víz, meder, part, közvetlen partmenti területek és háttérterületek) egységes rendszerként történő kezelése
- Az adottsággal (pl. víztesttel) kapcsolatban álló valamennyi terület (pl. a vízgyűjtő szintjéig)
  - azaz a funkcionális térség - minden szereplőjének együttműködése
- Kooperáció a nem turizmus-orientált térségi adottságok fejlesztésében

22

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET

Korompai Attila

Budapesti Corvinus Egyetem

Neumann János Egyetem

attila.korompai@uni-corvinus.hu